14/11/2023

Προοίμιο στα Εισόδια της Θεοτόκου

/ Γνώμες

Η Υπεραγία Θεοτόκος ναός, κιβωτός και σκήνωμα του Θεού

Στις 21 Νοεμβρίου εορτάζουμε τα Εισόδια της Θεοτόκου στο ναό του Θεού, για να γίνει η ίδια ναός του Θεού και στη συνέχεια να γίνουμε κι εμείς με τη σειρά μας. Κατ’ αρχάς η λέξη ναός έχει σχέση με την «ναυν», δηλαδή το πλοίο. Το πλοίο έχει προορισμό να μεταφέρει πρόσωπα και πράγματα και να προφυλάγει τους ανθρώπους από τις θαλασσοταραχές, τις φουρτούνες και τους πνιγμούς. Έτσι δικαιολογείται πώς η Παναγία ονομάστηκε ναός, που από τη μια φέρει τον Χριστό και από την άλλη οι άνθρωποι καταφεύγουν σε αυτό, για να σωθούν, όπως έγινε και στον κατακλυσμό του Νώε με την κατασκευή της κιβωτού.

- Γράφει ο Μιχάλης Κουτσός, Φιλόλογος – Συγγραφέας

Η λέξη κιβωτός έχει την ιστορία της στην Παλαιά αλλά και στην Καινή Διαθήκη. Η κιβωτός της Παλαιάς Διαθήκης, που την κατασκεύασε ο Μωυσής κατ’ εντολή του

Θεού, είχε μέσα όλα τα σημεία της παρουσίας του Θεού στην ιστορία των Εβραίων, τις πλάκες του Μωσαϊκού Νόμου, το μάνα, την ράβδο του Ααρών κλπ. Την κιβωτό αυτή κουβαλούσαν πάντα μαζί τους οι Εβραίοι στην σαραντάχρονη πορεία τους προς την γη της Επαγγελίας. Στην διάβαση του Ιορδάνη από τον Ιησού του Ναυή επαναλήφθηκε το θαύμα του χωρισμού των νερών για την διάβαση των Εβραίων, όπως έγινε και επί Μωυσή στην Ερυθρά θάλασσα. Αργότερα κατασκευάστηκε μια ευρύχωρη σκηνή, η οποία έγινε το σκήνωμα του Θεού, και τέλος χτίστηκε ο ναός του Σολομώντα, όπου στο πιο εσωτερικό μέρος, τα Άγια των Αγίων, τοποθέτησαν την κιβωτό της Διαθήκης.

Η Παναγία είναι και αυτή η νέα κιβωτός, διότι τα σπλάχνα της έγινε το κατοικητήριο του Χριστού. Το κοριτσάκι των τριών χρονών, που προηγουμένως καθαγιάστηκε και έγινε ναός του Θεού πριν γεννήσει τον Χριστό, μπήκε στον Ναό, για να γίνει στην κυριολεξία Ναός του Θεού με την γέννηση του Χριστού. Η Παναγία είναι ο έμψυχος ναός, η έμψυχη κιβωτός, γιατί με την παρουσία του Χριστού στα σπλάχνα της έγινε το μέγα κοσμοστορικό γεγονός της ένωσης της ανθρώπινης φύσης με την θεϊκή στο πρόσωπο του Θεανθρώπου, πράγμα που αποτελεί προτύπωση της θέωσης και όλων των άλλων ανθρώπων. Αυτό τονίζεται στην Θ΄ Ωδή

του Κανόνος τη εορτής των Εισοδίων της Θεοτόκου. «Ὡς ἐμψύχῳ Θεοῦ κιβωτῷ, ψαυέτω μηδαμῶς χεὶρ ἀμυήτων, χείλη δὲ πιστῶν, τῇ Θεοτόκῳ ἀσιγήτως, φωνὴν τοῦ Ἀγγέλου ἀναμέλποντα, ἐν ἀγαλλιάσει βοάτω· Ὄντως ἀνωτέρα πάντων, ὑπάρχεις Παρθένε ἁγνή».

Έτσι εύκολα αντιλαμβανόμαστε γιατί και η εκκλησία ως σύνολο πιστών συμβολίζει την Παναγία. Στον ναό του Θεού κατοικεί ο Τριαδικός Θεός με τους αγίους του και οι άνθρωποι καταφεύγουν σε αυτόν, για να σωθούν από τα επικίνδυνα και απειλητικά κύματα της αγριεμένης μας κοινωνίας. Ο ναός της εκκλησίας και του ανθρώπου λέγεται και σκήνωμα, διότι εκεί κατασκηνώνει ο θεός και «τοῦ ποταμοῦ τὰ ὁρμήματα εὐφραίνουσι τὴν πόλιν τοῦ Θεοῦ· ἡγίασε τὸ σκήνωμα αὐτοῦ ὁ Ὕψιστος». (Ψαλμ.45, 5). Τα ορμήματα του ποταμού είναι οι διδασκαλίες των Αποστόλων ή κατά τον Μ. Βασίλειο είναι τα χαρίσματα του Αγίου Πνεύματος, τα οποία δροσίζουν και ευφραίνουν την πόλη του Θεού, που είναι η εκκλησία. Η εκκλησία, ο ναός που είναι το σκήνωμα του Θεού αγιάστηκε από την Χάρη του. Όμως και το λείψανο ενός αγίου λέγεται σκήνωμα κι έτσι λέμε το σκήνωμα του Αγίου Σπυρίδωνα, το σκήνωμα του Αγίου Νεκταρίου κλπ.

Ναός επομένως είναι και κάθε πιστός, αφού και αυτός με την Θεία Κοινωνία

παίρνει μέσα του τον Χριστό και γίνεται παιδί του Θεού και κληρονόμος της βασιλείας του Θεού. Αυτόν τον ναό πρέπει να τον διατηρούμε καθαρό, αμόλυντο και αγνό και να μην τον μολύνουμε και τον βεβηλώνουμε. Αν τον μολύνουμε, πρέπει να τρέξουμε να τον καθαρίσουμε και να τον κάνουμε πάλι καθαρό. Ο ιερέας στο τέλος της Θείας Λειτουργίας εύχεται: « Ἁγίασε τούς ἀγαπώντας τήν εὐπρέπεια τοῦ οἴκου σου». Αυτό γίνεται με την μετάνοια και την εξομολόγηση, όπως πολύ χαρακτηριστικά τονίζει το τροπάριο του Τριωδίου: «Τῆς μετανοίας ἄνοιξόν μοι πύλας Ζωοδότα, ὀρθρίζει γάρ τό πνεῦμά μου πρός ναόν τόν ἅγιόν σου ναόν φέρον τοῦ σώματος, ὅλον ἐσπιλωμένον, ἀλλ’ ὡς οἰκτίρμων κάθαρον, εὐσπλάγχνῳ σου ἐλέει». Πηγαίνουμε στον ναό, ενώ και εμείς οι ίδιοι είμαστε ναοί, όπως και η Παναγία, όταν έκανε την είσοδό της στο Ναό του Σολομώντα. Όλα αυτά τονίζονται στα τροπάρια των Εισοδίων της Θεοτόκου, το βράδυ στον Εσπερινό και την επομένη στον Όρθρο. Ας αναφέρουμε μερικά και ας κάνουμε μια προσπάθεια να τα ερμηνεύσουμε:

Το τροπάριο από την Α΄ Ωδή του Κανόνος της εορτής είναι αποκαλυπτικό:

«Ὑπέρτερος Πάναγνε, τῶν οὐρανῶν χρηματίσασα, ναὸς καὶ παλάτιον,

ἐν τῷ Ναῷ τοῦ Θεοῦ, ἀνατίθεσαι, αὐτῷ ἑτοιμασθῆναι, εἰς θείαν κατοίκησιν, τῆς παρουσίας αὐτοῦ».

Σε απλή σύνταξη

«Πάναγνε, χρηματίσασα Ὑπέρτερος ναὸς καὶ παλάτιον τῶν οὐρανῶν,

ἀνατίθεσαι ἐν τῷ Ναῷ τοῦ Θεοῦ ἑτοιμασθῆναι αὐτῷ

εἰς θείαν κατοίκησιν τῆς παρουσίας αὐτοῦ».

Μετάφραση

Πάναγνε, αφού κατόρθωσες να γίνεις υπέρτατος ναός

και παλάτι των ουρανών, αφιερώνεσαι στον Ναό του Θεού,

για να ετοιμαστείς για την θεία εγκατάσταση της παρουσίας Του.

Ερμηνεία
Η Παναγία πριν από την είσοδό της στο Ναό του Σολομώντα ήταν η ίδια ένας ναός λόγω της αγνότητάς της και γι’ αυτό ο υμνογράφος την προσφωνεί «Πάναγνε». Παράλληλα ήταν και το παλάτι των ουρανών, όπου κατοικούσε ο βασιλεύς των βασιλέων, ο Χριστός. Ο Χριστός δηλαδή πριν από την γέννησή της από την

Θεοτόκο, δια του Αγίου Πνεύματος ήταν μέσα στην ψυχή της. Ζούσε τον Θεού κι ας ήταν μόλις τριετές μοσχαράκι «τριετίζουσα δάμαλις». Η σωματική εγκατάσταση του Χριστού στα σπλάχνα της Θεοτόκου έγινε με την Χάρη και την δύναμη του Θεού, που την «επεσκίασε». Έτσι έγινε φανερό το παλάτι του βασιλέως Χριστού, ο οποίος από την ουράνια κατοικία του ήρθε σε ανθρώπινη κατοικία, για να την κάνει θεία κατοικία. Και βέβαια είχε τις προϋποθέσεις το αγνό τρίχρονο κοριτσάκι, για να γίνει μητέρα του Θεού, αλλά παρ' όλα αυτά έπρεπε να ετοιμαστεί, για να υποδεχτεί μέσα στα σπλάχνα της τον Βασιλέα των Ουρανών και να γίνει θρόνος Χερουβικός. Έτσι απλά και αθόρυβα ήρθε σαν ένα αγνό κοριτσάκι, για να γίνει κλίμακα του Ουρανού και να ανεβαίνουν οι άνθρωποι στο Θρόνο του Θεού.

Με την είσοδο της Θεοτόκου στον Ναό όλα αλλάζουν. Ο κτιστός ναός γίνεται σωματικός ναός, όπου η παρουσία του Θεού είναι εμφανής για τους πιστούς και αφανής για τους άπιστους. Δεν είναι όμως η μόνη αλλαγή, η μόνη ανατροπή που ήρθε να φέρει ο Χριστός. Η παλιά Ιερουσαλήμ των Εβραίων γίνεται η Νέα Ιερουσαλήμ των χριστιανών όλου του κόσμου, όπως και η Σιών γίνεται η νέα Σιών, δηλαδή η εκκλησία του Χριστού, σύμφωνα με τον ψαλμωδό «βασιλεύσει Κύριος εἰς τὸν αἰῶνα, ὁ Θεός σου, Σιών, εἰς γενεὰν καὶ γενεάν.

Ἄρα οὖν οὐκέτι ἐστὲ ξένοι καὶ πάροικοι, ἀλλὰ ἐστὲ συμπολῖται τῶν ἁγίων καὶ οἰκεῖοι τοῦ Θεοῦ, ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐν ᾧ πᾶσα οἰκοδομὴ συναρμολογουμένη αὔξει εἰς ναὸν ἅγιον ἐν Κυρίῳ, ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς (Εφεσίους 2,22).

(Συνεχίζεται)

Πηγή: pemptousia.gr